

**วิเคราะห์การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน
อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังกัดหมวด 4***
**An Analysis of Administration of Phuphaman Sub-District
Administrative Organization, Phuphaman District,
Khon Kaen Province**

ชนกานต์ กุลด้วง, พระมหามิตร จิตปัญโญ และพระโสภณพัฒน์บัณฑิต
Chanakan Kulduang, Phramaha Mit Thitpanyo and Phra Sophonphattanabundit
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: soco2499@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักสังกัดหมวด 4 ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา 2) ศึกษาการบริหารด้วยหลักสังกัดหมวด 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น 3) วิเคราะห์การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังกัดหมวด 4 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมีผู้ให้ข้อมูล 25 รูป/คน วิเคราะห์เรียบเรียงข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสังกัดหมวด 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา พบว่า 1) ทาน การให้ การเสียสละ 2) ปิยวาจา เจรจา ไพเราะ มีความซาบซึ้งใจ 3) อตถจริยา ประพฤติสิ่งที่ประโยชน์ และส่งเสริมจริยธรรม 4) สมานัตตตา ความเป็นผู้วางตนเหมาะสมแก่ฐานะที่เป็นอยู่ คุณธรรมทั้ง 4 นี้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจกันไว้ในโลก

2. การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังกัดหมวด 4 พบว่า มีความเข้มแข็งในการบริหารงาน ได้มีใช้หลักทานคือการให้ การเสียสละ แก้ปัญหาการขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้หลักปิยวาจา แก้ปัญหาการขาดความอ่อนน้อมถ่อมตน โดยการพูดจาด้วย

*ได้รับบทความ: 31 พฤษภาคม 2564; แก้ไขบทความ: 15 กรกฎาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 5 ธันวาคม 2564

Received: May 31, 2021; Revised: July 15, 2021; Accepted: June 15, 2021



ถ้อยคำที่ไพเราะ ใช้หลักอรรถจริยา แก้ปัญหาการขาดความเสียสละ โดยการสงเคราะห์เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น ใช้หลักสมานัตตตา แก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยการวางตนเหมาะสม

3. วิเคราะห์การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า การบริหารคน บริหารเงิน บริหารวัสดุ บริหารการจัดการ เป็นการบริหารอยู่บนพื้นฐานหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ใช้ในการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของแผนงาน และต้องมีระบบการจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ: สังคหวัตถุ; องค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน; วิเคราะห์การบริหาร

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the Four Saṅgahavatthu Dhammas (Bases of Social Solidarity) in Buddhist scriptures; 2) to study the administration based on the Four Saṅgahavatthu Dhammas in Phu Pha Man Sub district Administrative Organization, Phu Pha Man District, Khon Kaen Province; 3) to analyze the administration based on the Four Saṅgahavatthu Dhammas in Phu Pha Man Sub district Administrative Organization. The study was carried out by means qualitative research with 25 person. The data collection was conducted from studying documents and in-depth interviews.

The results of the research were as follows:

1. The Four Saṅgahavatthu Dhammas in Buddhist scriptures includes Dāna (giving, sacrifice, generosity, sharing), Piyavācā (sweet, soft, beautiful, kindly speech), Atthacariyā (useful conduct) and Samānattatā (equality consisting in impartiality). These four virtues are a means of holding each other in the world.

2. The administration based on the Four Saṅgahavatthu Dhammas in Phu Pha Man Sub district Administrative Organization: the strength of management has been integrated with Dāna, the use of the principle of Piyavācā to solve the problem of lack of humility by speaking with beautiful words, the use of the principle of Atthacariyā to solve the problem of lack of self-sacrifice by helping for the benefit of others and the use of Samānattatā to solve problems of punctuality and conflict by being appropriate.



3. The analysis of the administration based on the Four Saṅgahavatthu Dhammas in Phu Pha Man Sub district Administrative Organization: The management of people, money, materials and general management are conducted based on the Four Saṅgahavatthu Dhammas. The management which will achieve the goals requires qualified personnel with sufficient quantity. There must be sufficient funds to support the operations and materials suitable for the needs of the plan and a good management system efficient to use limited resources for maximum benefit.

Keywords: Saṅgahavatthu; Phu Pha Man Sub district Administrative Organization; analysis of the administration

1. บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยในยุคปัจจุบัน รัฐบาลมีแนวคิดส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการกระจายอำนาจสู่การปกครองท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในชุมชนเกิดความสนใจเข้าใจสภาพแวดล้อมของสังคมชุมชนรอบด้าน เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในการแก้ไขปัญหาและกำหนดนโยบาย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

แนวคิดนี้เองที่ทำให้เกิดองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการตราไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพุทธศักราช 2537 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 2 ด้วยเรื่องอำนาจหน้าที่ ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 22 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ถึงความสำคัญของ

การกระจายอำนาจการปกครองให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น โดยมีหลักสำคัญอยู่ที่การเป็นอิสระขององค์กรการปกครองในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบาย การวางแผน การบริหารงาน การเงินหรืองานบุคคล หลักในการจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของรัฐและหลักประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (โกวิทย์ พวงงาม, 2552, หน้า 254)

ในการให้บริหารองค์กรจำเป็นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการให้บริการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากโลกในยุคปัจจุบันเป็นระบบทุนนิยมหรือบริโภคนิยมที่มีการแสวงหากำไร และมีการแข่งขันกันสูงเพื่อให้เหนือกว่าคู่แข่ง ทั้งในเชิงบริหารงานและการพัฒนาองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายและเป้าหมายขององค์กร จึงมีหลักการบริหารสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้กับหลักการบริหารแบบเดิม เพื่อเป็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการทำให้สามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้ ปัจจุบันมีนักวิชาการทางตะวันตกกำลังให้ความสนใจ



สนใจการประยุกต์ใช้หลักการทางพุทธศาสนากับการบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยมีความเชื่อว่าการที่จะใช้หลักการ วิธีการหรือเทคนิคการบริหารทางตะวันตกเพียงอย่างเดียว นั้น เป็นหลักการที่ยึดถือกับวัตถุมากกว่าจิตใจคน รวมทั้งมีผู้แพ้ ผู้ชนะ มีการแข่งขันสูงและมุ่งหวังผลกำไรมากเกินไป ปัจจุบันมีองค์กรใหม่เกิดขึ้นมากมาย แต่ก็ล้มสลายในเวลาอันรวดเร็วเช่นเดียวกัน ขณะที่องค์กรของพุทธศาสนาซึ่งเกิดมานานกว่า 2,000 ปี เหตุใดจึงสามารถยืนหยัดมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ ทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจเข้าไปศึกษาว่า องค์กรพุทธศาสนามีการบริหารจัดการอย่างไร การใช้ธรรมะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารองค์กรได้จริงหรือไม่ และในปี 2533 องค์กร MF และ UNDP ได้เริ่มต้นนำหลักธรรมาภิบาลมาช่วยในการบริหารองค์กร แสดงให้เห็นว่านักวิชาการด้านบริหารเริ่มตระหนักถึงการนำหลักคุณธรรม จริยธรรมเข้ามาช่วยในการบริหารนั่นเอง (ไชยวัฒน์ คำชู, 2545, หน้า 25)

ในส่วนของประเทศไทยเริ่มนโยบายการใช้หลักธรรมาภิบาลมาช่วยในการบริหารงานส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 (สำนักฝึกอบรมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สถาบันพระปกเกล้า, 2541, หน้า 44) จะเห็นว่ารัฐบาลได้เริ่มตระหนัก และเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารงานแล้ว และหลักสังคหวัตถุ 4 ก็เป็น หลักธรรมอันหนึ่ง ที่ช่วยให้การบริหารงานในองค์กรเป็นไปด้วยความราบรื่น เพราะหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักการสงเคราะห์หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน

และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2543, หน้า 11) ในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 (องจตุกก. (ไทย) 21/32/50) อันประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการผูกมิตรไมตรีต่อกัน ผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรกับประชาชนที่เข้ามาติดต่อใช้บริการ ควรยึดเอาเป็นแนวทางที่จะช่วยให้องค์กรมีการบริหารงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ

เทศบาลตำบลภูผาม่าน เป็นเทศบาลขนาดเล็ก พื้นที่ครึ่งหนึ่งเป็นภูเขา และพื้นที่อยู่อาศัยก็มีภูมิทัศน์ โดยรอบที่สวยงามมีอากาศเย็นตลอดทั้งปี รวมทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่งเป็นแหล่งรายได้ของชุมชน ประชากรในชุมชนรักความสงบและมีสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นชุมชนที่มีเสน่ห์ ด้วยความเรียบง่าย ภูมิประเทศงดงาม และมีชาวชุมชนดั้งเดิมที่เรียกว่า ชาว “ไทภู” มีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ดึงดูดโดยเฉพาะประเพณีตรุษไทภูผาม่าน ทั้งยังมีภาษาท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำให้ “ภูผาม่าน” เหมาะสมสำหรับคนที่สนใจเดินทางไปสัมผัสประสบการณ์ใหม่ๆ สไตล์ท่องเที่ยวชุมชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น และเพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารงานตาม หลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น สำหรับนำไปวางแผน กำหนดนโยบายการบริหารในด้านต่างๆ ภายในองค์การให้มีความ



สอดคล้องกับหลักสังคหวัตถุ 4 และแนวทางการพัฒนาตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ตำบลภูผาม่าน สามารถเป็นตัวอย่งที่ดีแก่องค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี อันเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาการบริหารด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัด ขอนแก่น
3. วิเคราะห์การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) มุ่งวิจัยเรื่องวิเคราะห์การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่การวิจัยภาคสนาม ณ ตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัด ขอนแก่น และสัมภาษณ์เชิงลึก ประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่านเท่านั้น โดยแบ่งประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้ 1) นายก

องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน 2) รองนายก จำนวน 2 คน 3) เลขาคองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน 4) พนักงานส่วนตำบล จำนวน 9 คน 5) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 10 คน 6) นักวิชาการศาสนา จำนวน 2 คน รวมทั้งหมดจำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยโดยแบ่งแหล่งข้อมูลการศึกษาเป็น 2 ส่วนคือ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทั้งฉบับภาษาไทย รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ บทความ เว็บไซต์ และงานวิจัย 3) รวบรวมข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม 4) รวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการเก็บแบบสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูล 5) รวบรวมเรียบเรียงข้อมูลทั้งที่ได้จากภาคทฤษฎีและภาคสนามมาจัดหมวดหมู่ นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ข้อมูลแยกแยะข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุป อภิปรายผล นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีพรรณนาโวหาร

4. สรุปผลการวิจัย

1. หลักสังคหวัตถุ 4 ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนาเป็นหลักการสงเคราะห์หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป ทำให้สังคมเป็นสุขสังคหวัตถุ 4 คือ 1) ทาน การให้ การเสียสละหรือ



การเอื้อเพื่อแบ่งปันของๆ ตน เพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น 2) ปิยวาจา เจริญ วาจาที่อ่อนหวาน มีความซาบซึ้งใจ ไพเราะ อ่อนหวาน สมานสามัคคี เป็นวาจาสุภาพ 3) อตถจริยา ประพฤติสิ่งที่ เป็นประโยชน์ คือ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และช่วยแก้ไขปรับปรุง ส่งเสริมจริยธรรม 4) สมานัตตตา คือ ความเป็นผู้วางตนเหมาะสม ประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย วางตนเหมาะสมแก่ฐานะที่เป็นอยู่

2. การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลภูพาน อำเภอภูพาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4

2.1 ด้านทาน พบว่า การให้มี 2 อย่าง คือ 1) การให้สิ่งของที่เป็นประโยชน์ สวัสดิการ รางวัล โบนัส 2) การให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น การสอนงาน การฝึกอบรมให้กำลังใจ ให้ความรู้ในเรื่องวิชาชีพ หรือเรื่องธรรมะ เป็นต้น มีการจัดสรรงบให้พอเพียง มีสวัสดิการช่วยเหลือตามโครงการของรัฐบาล เบี้ยสำหรับผู้สูงอายุ สมทบกองทุนวันละบาท ผู้พิการ และผู้มีรายได้น้อย มีสวัสดิการ มีการให้ยืมสิ่งของ จัดหาวัสดุมาช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน บริการจัดสรรวัสดุตามที่ประชาชนร้องขอ นำวัสดุมาใช้ให้เกิดความคุ้มค่ากับทุกส่วน บริหารอย่างประหยัด มีคุณภาพ ให้ประชาชนสามารถยืมวัสดุต่างๆ มาใช้ได้ เช่น โต๊ะเก้าอี้ เตา มีการแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสมในการทำงาน อบรมเสริมความรู้ให้เจ้าหน้าที่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงาน องค์กร และชุมชน ตำแหน่งสำหรับผู้พิการ

2.2 ด้านปิยวาจา พบว่า ประสานงานกันด้วยวาจาที่น่าฟัง ปรีक्षा พุดคุยกันใน

องค์กร ให้พนักงานออกพื้นที่ให้ความรู้ชาวบ้านในเรื่องต่างๆ ด้วยวาจาสุภาพ ถ้อยทีถ้อยอาศัย พุดจา ไพเราะ สุภาพ ไม่พุดจาเสียดสีกัน ประสานงานกัน ด้วยวาจาที่น่าฟัง ไม่กระทบกระทั่งกัน คุยกันเหมือนเป็นพี่น้อง ปรีक्षा พุดคุยกันในองค์กร เมื่อพนักงานมีปัญหาเรื่องงาน พุดกันแบบตรงไปตรงมา ตามประเด็นข้อสงสัยและจริงใจ ต่อเพื่อนร่วมงานคนในองค์กร พุดจากันด้วยไมตรี ยกย่องชมเชยเวลาบุคลากรที่ประสบความสำเร็จในการทำงานพร้อมใช้ถ้อยคำสุภาพเป็นกันเอง ตามโอกาสที่เหมาะสม จัดให้พนักงานออกให้ความรู้กับชาวบ้านโดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ พุดจากันด้วยความสุภาพ ใช้ถ้อยคำที่สุภาพไม่กล่าววาจา ล่วงเกินและพุดคำหยาบต่อบุคลากร ไม่พุดส่อเสียด พุดแต่คำที่สร้างความสามัคคีให้บุคลากรในหน่วยงานอยู่เสมอๆ พบปะประชาชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พนักงานพุดจาสุภาพเป็นกันเองต่อกัน

2.3 ด้านอตถจริยา พบว่า ผู้บริหารปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นโดยตรงต่อเวลาสำคัญมาก เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารและพนักงานทุกคนประพฤติดี เป็นคนดีช่วยเหลือผู้อื่น ทำงานเป็นทีม สอนงานกัน ดูแลกันเยี่ยงพี่น้อง รับผิดชอบหน้าที่ตนเอง ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานตามสมควร มีความสามัคคี พนักงานทำกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำ ออกเยี่ยมประชาชนเพื่อรับฟังปัญหา จัดอบรมเพื่อพัฒนาชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร การรับผิดชอบหน้าที่ และปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น ดูแลและบรรเทา



ความเดือดร้อนของคนในองค์กรและชุมชน สนับสนุนการมีส่วนร่วม ของคนในองค์กรกับชุมชน รักการให้บริการ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องทำ

2.4 ด้านสมานัตตตา พบว่า มีการวางตัวให้เหมาะสมเป็นกันเอง ให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาค ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและมีคุณธรรม จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง จัดสรรเงินช่วยเหลืออย่างทั่วถึงแก่ผู้เดือดร้อน ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด มีมาตรฐานในการดูแลเรื่องเงินงบประมาณอย่างเปิดเผย ตรวจสอบได้ มีจิตหัวสุดให้ทั่วถึงในชุมชน ทุกคนมีส่วนได้ใช้สิ่งของส่วนรวม จัดระบบระเบียบในการใช้วัสดุทั้งในองค์กรและชุมชน การเบิกจ่ายเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จัดหาวัสดุให้ทั่วถึงในชุมชน มีความรับผิดชอบหน้าที่และตรงต่อเวลา มีสิทธิเสรีภาพในการรับผิดชอบให้ความเป็นกันเองกับประชาชน อยู่เสมอไม่ว่าเวลาราชการ หรือนอกราชการ สร้างประโยชน์ต่อประชาชนอย่างเท่าเทียม

3. วิเคราะห์การบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 การบริหารงานขององค์กรบริหาร ส่วนตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 มาบริหารปัจจัย 4 ด้าน คือ บริหารคน บริหารเงิน บริหารวัสดุ บริหารการจัดการ สำหรับผู้บริหาร พนักงานและผู้นำชุมชนนำไปปฏิบัติ ให้มีความเจริญก้าวหน้าในการบริหาร โดยภาพรวมคือ

3.1 ด้านทาน การที่องค์กรบริหาร ส่วนตำบลภูผาม่าน ได้ใช้หลักทานในการบริหาร

กำลังคน พบว่า การบริหารคนมี 2 อย่างคือ การให้สิ่งของที่เป็นประโยชน์ สวัสดิการ รางวัล โบนัส และการให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น การสอนงาน การฝึกอบรม ให้กำลังใจ ให้ความรู้ในเรื่องวิชาชีพ หรือเรื่องธรรมะ เป็นต้น ได้ใช้หลักทานในการบริหารเงิน พบว่า มีการจัดสรรงบประมาณเพียงมีสวัสดิการช่วยเหลือตามโครงการของรัฐบาล เบี้ยสำหรับผู้สูงอายุ สมทบกองทุนวันละบาท ผู้พิการและผู้ที่มีรายได้น้อย มีสวัสดิการ ได้ใช้หลักทานในการบริหารวัสดุพบว่า มีการให้ยืมสิ่งของ จัดหาวัสดุมาช่วยเหลือผู้เดือดร้อน บริหารจัดสรรวัสดุตามที่ประชาชนร้องขอ นำวัสดุมาใช้ให้เกิดความคุ้มค่ากับทุกส่วน บริหารอย่างประหยัด มีคุณภาพ ให้ประชาชนสามารถยืมวัสดุต่างๆ มาใช้ได้ เช่น โต๊ะเก้าอี้ เป็นต้น ใช้หลักทานในการบริหารการจัดการ พบว่า มีการแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสมในการทำงาน อบรมเสริมความรู้ให้เจ้าหน้าที่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงาน องค์กรและชุมชน ตำแหน่งสำหรับผู้พิการ การที่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ก็เพราะองค์กรบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน ได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 คือ ด้านทาน มาบริหารปัจจัย 4 ด้าน คือ บริหารคน บริหารเงิน บริหารวัสดุ บริหารการจัดการ ภายในองค์กร

3.2 ด้านปิยวาจา การที่องค์กรบริหาร ส่วนตำบลภูผาม่าน ได้ใช้หลักปิยวาจาในการบริหารกำลังคน พบว่า มีการใช้คำพูดที่สร้างความสามัคคี ทักทายเมื่อพบเจอ ให้บริการด้วยไมตรี ยกย่องและชมเชยบุคลากรที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน เป็นที่ประทับใจของผู้มาติดต่องาน



ได้ใช้หลักปิยวาจาในการบริหารเงิน พบว่า มีความโปร่งใสชี้แจงได้ให้ข้อมูลตรงไปตรงมา ใช้คำสุภาพ พูดคุยประชุมเพื่อทำการอนุมัติงบประมาณ ชัดเจน เรื่องการเงิน มีการเปิดเผยด้านการเงินในที่ประชุม พูดคุยเรื่องงบประมาณอย่างเปิดเผย ใช้หลักปิยวาจาในการบริหารวัสดุ พบว่า มีการจัดหาสิ่งของให้ด้วยวาจาสุภาพ ยิ้มแย้มเป็นกันเอง ให้คำแนะนำในระเบียบขั้นตอนต่างๆ ในการยืมด้วยวาจาที่สุภาพ แจกจ่ายสิ่งของให้ประชาชนด้วยความเท่าเทียม ได้ใช้หลักปิยวาจาในการบริหารการจัดการ พบว่า มีการประสานงานด้วยวาจาน่าฟัง คุยกันเหมือนพี่น้อง ประสานงานกันด้วยวาจาที่น่าฟัง ปรีกษา พูดคุยกันในองค์กร ใช้วาจาสร้างความสามัคคี การที่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ก็เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน ได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 คือ ด้านปิยวาจา มาบริหารปัจจัย 4 ด้าน คือ บริหารคน บริหารเงิน บริหารวัสดุ บริหารการจัดการภายในองค์กร

3.3 ด้านอรรถจริยา การที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน ได้ใช้หลักอรรถจริยาในการบริหารคน พบว่า เป็นแบบอย่างที่ดี จัดคนให้เหมาะกับงาน มีความเคารพซึ่งกันและกันทั้งในองค์กรและประชาชนในชุมชน พนักงานทุกคนรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติหน้าที่อย่างดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ได้ใช้หลักอรรถจริยาในการบริหารเงิน พบว่า บริหารจัดการเงินงบประมาณ ใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรงบประมาณตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริง ได้ใช้หลักอรรถจริยาในการบริหารวัสดุ พบว่า ใช้ให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด จัดหาวัสดุใหม่มาทดแทน

ของเก่าที่ชำรุด จัดซื้อวัสดุที่มีราคาเหมาะสมกับคุณภาพ เตรียมอุปกรณ์ในการจัดทำแต่ละโครงการให้เพียงพอ ได้ใช้หลักอรรถจริยาในการบริหารการจัดการ พบว่า ทำงานเป็นทีม ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น ออกเยี่ยมประชาชนเพื่อรับฟังปัญหา และจัดอบรมเพื่อพัฒนาชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร การที่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ก็เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน ได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 คือ ด้านอรรถจริยา มาบริหารปัจจัย 4 ด้าน คือ บริหารคน บริหารเงิน บริหารวัสดุ บริหารการจัดการภายในองค์กร

3.4 สมานัตตตา การที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน ได้ใช้หลักสมานัตตตาในการบริหารกำลังคน พบว่า มีการวางตัวให้เหมาะสมเป็นกันเอง ให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาค ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและมีคุณธรรม ได้ใช้หลักสมานัตตตา ในการบริหารเงิน พบว่า ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง จัดสรรเงินช่วยเหลืออย่างทั่วถึงแก่ผู้เดือดร้อน ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด มีมาตรฐานในการดูแลเรื่องเงินงบประมาณอย่างเปิดเผย และตรวจสอบได้ ได้ใช้หลักสมานัตตตา ในการบริหารวัสดุ ภายในองค์กร พบว่า มีจัดหาวัสดุให้ทั่วถึงในชุมชน ทุกคนมีส่วนได้ใช้สิ่งของส่วนรวม จัดระบบระเบียบในการใช้วัสดุทั้งในองค์กรและชุมชน การเบิกจ่ายเป็นไปด้วย ความเรียบร้อยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และมีคุณธรรมจัดหาวัสดุให้ทั่วถึงในชุมชน ได้ใช้หลักสมานัตตตา ในการบริหารการจัดการ ภายในองค์กร พบว่า มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และ



ความตรงต่อเวลา มีสิทธิเสรีภาพในการรับผิดชอบ ให้ความเป็นกันเอง กับประชาชนอยู่เสมอไม่ว่า เวลาราชการหรือนอกราชการ สร้างประโยชน์ต่อ ประชาชนอย่างเท่าเทียม การที่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ ก็เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลภูพาน ได้นำ หลักสังคหวัตถุ 4 คือด้านสมนัตตตา มาบริหาร ปัจจัย 4 ด้าน คือ บริหารคน บริหารเงิน บริหารวัสดุ บริหารการจัดการภายในองค์กร

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ภูพาน อำเภอภูพาน จังหวัด ขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

1. หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์ ทางพระพุทธศาสนา หลักสังคหวัตถุ 4 มีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1) ทาน การให้ การเสียสละหรือ การเอื้อเพื่อแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น 2) ปิยวาจา มีวาจานุ่มนวล น่ารัก มีความซาบซึ้งใจ ไพเราะ สมานสามัคคี 3) อตถจริยา ประพฤติสิ่งที่ เป็นประโยชน์ คือ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และช่วยส่งเสริมจริยธรรม 4) สมานัตตตา คือ ความเป็นผู้วางตนเหมาะสม วางตนเหมาะสม แก่ฐานะที่เป็นอยู่ คุณธรรมทั้งสี่นี้เป็นเครื่อง ยึดเหนี่ยวใจกันไว้ในโลก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาชัยณรงค์ ญาณกิตติ (2553) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร โรงเรียน มัธยมศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า ด้านทาน การให้ความเสียสละ บุคลากรมีความคิดเห็นว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีภาวะ

ผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ข้อ คือ ทาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านปิยวาจา การพูดจาไพเราะ บุคลากรมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษามีภาวะผู้นำด้าน มนุษย์สัมพันธ์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา ในข้อการไม่แสดงออกอาการไม่พอใจ หรือพูดจา ไม่สุภาพ และวาทศิลป์ดึงดูดใจผู้ฟัง อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ บุคลากรมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษามีภาวะผู้นำด้าน มนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา อยู่ในระดับมากทุกข้อ ด้านอตถจริยา การสังเคราะห์ บุคลากรมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหาร โรงเรียน มัธยมศึกษามีภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ด้านอตถจริยา โดยรวมอยู่ในระดับ มากทุกข้อ ด้านสมานัตตตา การวางตัวสม่ำเสมอ ดันสมานัตตตา บุคลากรมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษามีภาวะผู้นำด้านมนุษย สัมพันธ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. การบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลภูพาน อำเภอภูพาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน การให้มี 2 อย่าง คือ การให้สิ่งของที่เป็นประโยชน์ สวัสดิการ รางวัล โบนัส การให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น การสอนงาน การฝึกอบรม ให้กำลังใจ ให้ความรู้ในเรื่องวิชาชีพ มีการจัดสรรงบประมาณให้พอเพียง มีสวัสดิการช่วยเหลือ ตามโครงการของรัฐบาล เบี้ยสำหรับผู้สูงอายุ สมทบกองทุนวันละบาท ผู้พิการและผู้ที่มีรายได้น้อย มีสวัสดิการ มีการให้ยืมสิ่งของ จัดหาวัสดุมา ช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน บริการจัดสรรวัสดุตามพื้นที่



ประชาชนร้องขอ นำวัสดุมาใช้ให้เกิดความคุ้มค่ากับทุกส่วน บริหารอย่างประหยัด มีคุณภาพให้ประชาชนสามารถยืมวัสดุต่างๆ มาใช้ได้ มีการแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสมในการทำงาน อบรมเสริมความรู้ให้เจ้าหน้าที่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงาน องค์กรและชุมชน ด้านปิยวาจา มีการประสานงานกันด้วยวาจาที่น่าฟัง ปรีक्षा พุดคุยกันในองค์กร ให้พนักงานออกพื้นที่ให้ความรู้ชาวบ้านในเรื่องต่างๆ ด้วยวาจาสุภาพ ถ้อยทีถ้อยอาศัย พุดจาไพเราะ สุภาพ ไม่พุดจาเสียดสีกัน ใช้วาจาสุภาพ ประสานงานกันด้วยวาจาที่น่าฟัง ไม่กระทบกระทั่งกัน คุยกันเหมือนเป็นพี่น้อง ปรีक्षा พุดคุยกันในองค์กร เมื่อพนักงานมีปัญหาเรื่องงาน พุดกันแบบตรงไปตรงมา ตามประเด็นข้อสงสัยและจริงใจ ต่อเพื่อนร่วมงานคนในองค์กร พุดจាកันด้วยไมตรี ยกย่องชมเชยเวลาบุคลากรที่ประสบความสำเร็จในการทำงานพร้อมใช้ถ้อยคำสุภาพเป็นกันเองตามโอกาสที่เหมาะสม จัดให้พนักงานออกให้ความรู้กับชาวบ้านโดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ พุดจាកันด้วยความสุภาพ ใช้ถ้อยคำที่สุภาพไม่กล่าววาจา ล้วงเกินและพุดคำหยาบต่อบุคลากร ไม่พุดส่อเสียด พุดแต่คำที่สร้างความสามัคคีให้บุคลากรในหน่วยงานอยู่เสมอๆ พบปะประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พนักงานพุดจาสุภาพเป็นกันเองต่อกันสอดคล้องกับงานวิจัยของพระใบฎีกาศราวุฒิ มหาลาโภ (หงส์คำ) (2552, หน้า 125) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า พนักงานส่วนตำบลมีการบริหารงาน

ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สามารถสรุปผลและอภิปรายเป็นรายด้านดังนี้ ด้านทาน พบว่า พนักงานส่วนตำบลมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคอนสวรรค์ ด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านอถตถจริยา ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นความตรงต่อเวลาสำคัญมาก เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารและพนักงานทุกคนประพฤติตัว เป็นคนดีช่วยเหลือผู้อื่น ทำงานเป็นทีม สอนงานกัน ดูแลกันเยี่ยงพี่น้อง รับผิดชอบหน้าที่ตนเอง ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานตามสมควร มีความสามัคคี พนักงานทำกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำ ทำกิจกรรมส่วนรวมเป็นประจำ ออกเยี่ยมประชาชนเพื่อรับฟังปัญหา จัดอบรมเพื่อพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร การรับผิดชอบต่อหน้าที่ และปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ดูแลและบรรเทาความเดือดร้อนของคนในองค์กรและชุมชนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนในองค์กรกับชุมชน รักการให้บริการและอำนวยความสะดวก แก่ประชาชนเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องทำ ด้านสมานัตตตา มีการวางตัวให้เหมาะสมเป็นกันเอง ให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาค ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและมีคุณธรรม ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง จัดสรรเงินช่วยเหลืออย่างทั่วถึงแก่ผู้เดือดร้อน ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด มีมาตรฐานในการดูแลเรื่องเงินงบประมาณอย่างเปิดเผย และตรวจสอบได้มีจิตหาวัสดุให้ทั่วถึงในชุมชน ทุกคนมีส่วนได้ใช้สิ่งของส่วนรวม จัดระบบระเบียบในการใช้วัสดุทั้งในองค์กรและชุมชน การเบิกจ่ายเป็นไปด้วยความ



เรียบง่าย มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และความตรงต่อเวลา มีสิทธิเสรีภาพในการรับผิดชอบให้ความเป็นกันเอง กับประชาชนอยู่เสมอไม่ว่าเวลาราชการหรือนอกราชการ สร้างประโยชน์ต่อประชาชนอย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวินัยธรยิ่งยง ธมมวโร (โหมดศิริ) (2552, หน้า 130) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไห อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.5 มีอายุ ระหว่าง 40-44 ปี ร้อยละ 31.3 มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 31.1 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 31.8 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 56.3 และมีระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในตำบลบางกะไหมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 63.7 การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไห อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.91 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมาก

3. วิเคราะห์การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลภูพาน อำเภอภูพาน จังหวัดขอนแก่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 มาบริหารปัจจัย 4 ด้าน คือ บริหารคน บริหารเงิน บริหารวัสดุ บริหารการจัดการ สำหรับผู้บริหารพนักงานและผู้นำชุมชนนำไปปฏิบัติให้มีความเจริญก้าวหน้าในการบริหาร โดยภาพรวมคือ

3.1 ด้านทาน ในการบริหารคนมี 2 อย่างคือ การให้สิ่งของที่เป็นประโยชน์ สวัสดิการ

รางวัล โบนัส และการให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ในการบริหารเงิน มีการจัดสรรงบให้พอเพียง มีสวัสดิการช่วยเหลือตามโครงการของรัฐบาล ในการบริหารวัสดุ มีการจัดหาวัสดุมาช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน บริการจัดสรรวัสดุตามที่ประชาชนร้องขอ สามารถยืมวัสดุต่างๆ มาใช้ได้ในการบริหารการจัดการ มีการแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสมในการทำงาน อบรมเสริมความรู้ให้เจ้าหน้าที่เป็นประจำ มีตำแหน่งสำหรับผู้พิการ การที่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ก็เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลภูพาน ได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 คือด้านทาน มาบริหารปัจจัย 4 ด้าน คือ บริหารคน บริหารเงิน บริหารวัสดุ บริหารการจัดการภายในองค์กร

3.2 ด้านปิยวาจา ในการบริหารคน มีการใช้คำพูดที่สร้างความสามัคคี ทักทายเมื่อพบเจอ ให้บริการด้วยไมตรี ยกย่องและชมเชยบุคลากรที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน เป็นที่ประทับใจของผู้มาติดต่องาน ในการบริหารเงิน มีความโปร่งใสชี้แจงได้ ให้ข้อมูลตรงไปตรงมาใช้คำสุภาพ ชัดเจนเรื่องการเงิน มีการเปิดเผยด้านการเงินในที่ประชุม ในการบริหารวัสดุ มีการจัดหาสิ่งของให้ด้วยวาจาสุภาพ ให้คำแนะนำในระเบียบขั้นตอนต่างๆ ในการยืมด้วยวาจาที่สุภาพ ในการบริหารการจัดการ มีการประสานงานด้วยวาจน่าฟัง คุยกันเหมือนพี่น้อง ปรึกษาพูดคุยกัน ในองค์กร ให้พนักงานออกพื้นที่ให้ความรู้ชาวบ้านในเรื่องต่างๆ ด้วยวาจาสุภาพ ใช้วาจาสร้างความสามัคคี การที่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ก็เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลภูพาน ได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 คือด้านปิยวาจา มาบริหารปัจจัย 4 ด้าน คือ



บริหารคน บริหารเงิน บริหารวัสดุ บริหารการ
จัดการภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระ
ยุทธรภูมิ ธมมธโร (สังขาคี) (2553, หน้า 48) ได้วิจัย
เรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบล
ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ตามความคิดเห็นของ
ประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วน
ตำบลในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็น
รายด้าน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการ
บริหารตามหลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3.3 ด้านอรรถจริยา ในการบริหารคน
เป็นแบบอย่างที่ดี จัดคนให้เหมาะกับงาน มีความ
เคารพซึ่งกันและกันทั้งในองค์กรและประชาชนใน
ชุมชน พนักงานทุกคนรับผิดชอบ ในการบริหารเงิน
บริหารจัดการเงินงบประมาณ ใช้จ่ายงบประมาณ
เพื่อให้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรงบประมาณ
ตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริง ในการบริหารวัสดุใช้ให้
คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด จัดซื้อวัสดุที่มีราคา
เหมาะสมกับคุณภาพ ในการบริหารจัดการ ทำงาน
เป็นทีม ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น
และจัดอบรมเพื่อพัฒนาชุมชน การที่สิ่งเหล่านี้เกิด
ขึ้นได้ก็เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน
ได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 คือด้านอรรถจริยา มาบริหาร
ปัจจัย 4 ด้าน คือ บริหารคน บริหารเงิน บริหาร
วัสดุ บริหารการจัดการภายในองค์กร

3.4 ด้านสมานัตตตา ในการบริหาร
กำลังคน มีการวางตัวให้เหมาะสม เป็นกันเองให้
บริการประชาชนอย่างเสมอภาคในการบริหารเงิน
จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง
จัดสรรเงินช่วยเหลืออย่างทั่วถึงแก่ผู้เดือดร้อนใน

การบริหารวัสดุ มีจัดหาวัสดุให้ทั่วถึงในชุมชน
ทุกคนมีส่วนได้ใช้สิ่งของส่วนรวม ไม่เลือกที่รัก
มักที่ชัง ในการบริหารจัดการ มีความรับผิดชอบต่อ
หน้าที่และความตรงต่อเวลา การที่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น
ได้ก็เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลภูผาม่าน หลัก
สังคหวัตถุ 4 คือ ด้านสมานัตตตา มาบริหารปัจจัย
4 ด้าน คือ บริหารคน บริหารเงิน บริหารวัสดุ
บริหารการจัดการภายในองค์กร สอดคล้องกับงาน
วิจัยของธิดารัตน์ ศิลวรรณโณ (2555) ได้วิจัยเรื่อง
ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหาร
งานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักสังคห
วัตถุ 4 กรณีศึกษาอำเภอมะนัง จังหวัด
แม่ฮ่องสอน พบว่า พนักงานส่วนบุคคลมีความคิด
เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีการบริหารงาน
ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการ
บริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในด้านทาน
ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา
อยู่ในระดับมากทุกด้าน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผู้บริหารองค์กรควรให้ ความสำคัญ
และพิจารณานำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการ
บริหารงานขององค์กร โดยคำนึงถึงลักษณะของ
องค์กรตามความเหมาะสมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ สามารถแสดงถึง
กลุ่มเป้าหมายในบริบทขององค์การบริหารส่วน



ตำบลภูพาน อำเภอภูพาน จังหวัด ขอนแก่น เท่านั้น หากนำประเด็นศึกษาเดียวกันไปศึกษาในบริบทของตำบลอื่นๆ หรือภูมิภาคอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาหลักธรรมด้านอื่นๆ เช่น ทศพิธราชธรรม สัปปุริสธรรม 7 เพื่อนำมาส่งเสริมการพัฒนางค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ

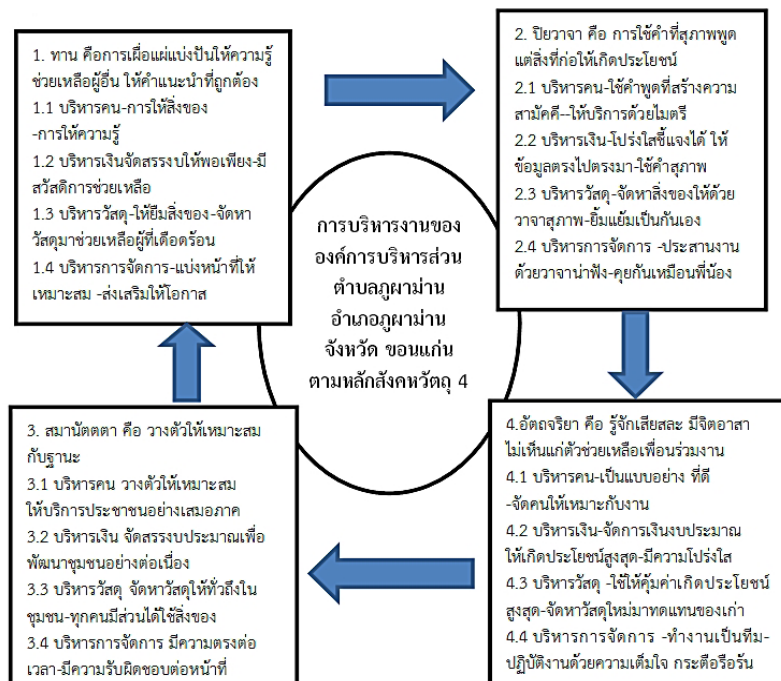
2.3 ศึกษาระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพที่มีประสิทธิภาพและให้มีสถิติของการรวบรวมและวิเคราะห์เชิงลึก เช่น การวิจัยแบบเน้นการมีส่วนร่วม การเฝ้าสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

หลักสังคหวัตถุ 4 ธรรมะอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน ประสานความสัมพันธ์อันดีทำให้เกิดขึ้นในชนหมู่มาก เป็นหลักแห่งการเอื้อเพื่อ

เผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เพื่อให้ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข เป็นหลักธรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่มีขนาดเล็กหรือองค์กรที่มีขนาดใหญ่ มาบริหารปัจจัย 4 ด้าน คือ บริหารคน บริหารเงิน บริหารวัสดุ บริหารการจัดการ สำหรับผู้บริหารพนักงานและผู้นำชุมชนนำไปปฏิบัติให้มีความเจริญก้าวหน้าในการบริหาร

การนำหลักสังคหวัตถุ 4 บริหารปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร การบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุน การดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ



เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2552). *การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2545). *ธรรมาภิบาลการบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: น้ำฝน.
- ธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ. (2555). *ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรยิ่งยง ธมมวโร (โหมตศิริ). (2552). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไห อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). *ธรรมานุญชีวิต*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาบรรณาการ.
- พระใบฎีกาสรวิฑู มหาลาภ (หงส์คำ). (2552). *การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาชัยณรงค์ ญาณกิตติ. (2553). *ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักฝึกอบรมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สถาบันพระปกเกล้า. (2541). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.